

Auran ja Pöytyän kunnat

**Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta,
kiusaamiselta ja häirinnältä**

Auran kunnan sivistyslautakunta 16.12.2014 § 175

Pöytyän kunnan koulutuslautakunta 10.12.2014 § 97

Sisällys

1. JOHDANTO	3
2. ENNALTAEHKÄISEVÄ TYÖ MYÖNTEISEN OPPIMISYMPÄRISTÖN LUOMISEKSI SEKÄ OPPILAIKEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ	3
3. TOIMINTATAPA VÄKIVALTA-, KIUSAAMIS- JA HÄIRINTÄTILANTEISSA SEKÄ NÄIDEN JÄLKIHOIDOSSA.....	3
4. ENNALTAEHKÄISEVÄN TYÖN SEKÄ VÄKIVALTA-, KIUSAAMIS- JA HÄIRINTÄTILANTEIDEN KÄSITTELYN ERI TASOT JA VAIHEET	5
4.1 KOULUN TASO	5
4.2 LUOKAN/RYHMÄN TASO	6
4.3 YKSILÖN TASO.....	8
5. YHTEYDENPITO KOTIIN JA YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN KANSSA	9
6. YHTEISTYÖ VIRANOMAISTEN KANSSA	9
7. SUUNNITELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KOULUYHTEISÖN HENKILÖSTÖN, OPPILAIKEN JA HUOLTAJIEN SEKÄ YHTEISTYÖKUMPPANEIDEN PEREHDYTTÄMINEN OHJEISIIN	10
8. SUUNNITELMAN HYVÄKSYMINEK, PÄIVITTÄMINEN, TOTEUTUMISEN SEURANTA SEKÄ SEURANTAAN LIITTYVÄ KIRJAAMINEN JA ARVIOINTI.....	10

1. Johdanto

Auran ja Pöytyän kuntien kouluissa tehdään jatkuvaa ennaltaehkäisevää työtä myönteisen oppimisympäristön luomiseksi sekä oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Lisäksi erilaisiin koulujen toiminnassa esiin tuleviin tilanteisiin puututaan välittömästi. Tämä suunnitelma toimii apuna työssä. Suunnitelmaa voidaan täydentää koulujen omilla ohjeistuksilla.

2. Ennaltaehkäisevä työ myönteisen oppimisympäristön luomiseksi sekä oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Keskeisenä oppimisympäristön turvallisuutta edistävänä tekijänä Auran ja Pöytyän kunnissa nähdään hyvän vuorovaikutuksen, luottamuksen ja toinen toisistaan välittämisen ilmapiirin luominen. Työ on jatkuvaa, ja siihen osallistuu jokainen koulu yhteisön jäsen.

Perustan myönteisen ilmapiirin rakentamiselle muodostavat yhteisesti pohditut arvot, jotka ohjaavat toimintaa. Pienet teot, myönteinen suhtautuminen ja toisten kannustaminen vievät eteenpäin tavoitteen saavuttamisessa. Yhteisöllisyyden vahvistamisen merkitys on tärkeä. Kasvatuksellisin keinoin ohjataan oppilaiden käyttäytymistä ja toimintaa toivottuun suuntaan. Tärkeänä osana työtä keskitytään myönteisen palautteen antamiseen oppilaille eri tilanteissa.

Auran ja Pöytyän kunnissa myönteistä ilmapiiriä rakennetaan erityisesti KiVa-koulu -tunteja ja ryhmäyttämistä hyödyntäen. Välitunti- ja muita tilanteita koulun toiminnassa seurataan aktiivisesti, ja varhaista puuttumista tilanteissa toteutetaan. Järjestyssäännöt ohjaavat oppilaiden ja henkilöstön toimintaa. Ennaltaehkäisevää työtä johtaa rehtori yhdessä oppilashuoltoryhmän kanssa, ja siitä vastaavat hänen lisäkseen osaltaan opettajat ja koulun muu henkilöstö sekä oppilaat. KiVa-kouluryhmä työskentelee samoin tavoitteen hyväksi.

3. Toimintatapa väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteissa sekä näiden jälkihoidossa

Mahdolliset esiin nousevat väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteet voivat olla keskenään hyvin erilaisia. Seuraavassa kuvataan pääpiirteittäin menettelytapa, jota tilanteen edellyttämän mukaisesti sovelletaan:

- Tilanteeseen puututaan välittömästi (aikuinen joka huomaa väkivallan uhan, kiusaamista tai häirintää). Tilanne selvitetään rauhallisesti ja puolueettomasti.
- Väkivallan, kiusaamisen, häirinnän tai näiden uhan kohteena olleen oppilaan kanssa keskustellaan tapahtumien kulusta. Lapselle kerrotaan, että tilanteen ilmitulo on oikein ja että hänen turvallisuudestaan pidetään huolta. Selviytymiskeinoja etsitään yhdessä. Oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa sovitaan, miten asiaa viedään eteenpäin.
- Kiusaajan/häiritsijän/väkivallalla uhanneen oppilaan kanssa keskustellaan tapahtumien kulusta. Miksi -kysymyksiä ja syylistämistä vältetään vaihtoehtoisia käyttäytymismalleja etsien.
- Molempien osapuolten kanssa käydään yhteiskeskustelu pyrkien eri osapuolten näkemysten yhteensovittamiseen. Kiusaamisen lopettamisesta sovitaan, samoin mahdollisista korvauksista ja tilanteen seurannasta.
- Asia käsitellään tarvittaessa ryhmän tai luokan kanssa.
- Sovitaan seurantatoimenpiteistä ja seuranta-aikataulusta.
- Sovitaan seuraamuksista, jos väkivaltaa, kiusaamista tai häirintää vielä tapahtuu seurannasta huolimatta.
- Ilmoitetaan vanhemmille, mitä on tapahtunut, miten asia on selvitetty ja mitä oppilaiden kanssa on sovittu.
- Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätapaukset ilmoitetaan aina koulun asiantuntijaryhmälle sekä tarvittaessa oppilashuoltoryhmälle. Ryhmä pohtii yhteistoiminnassa huoltajien kanssa sekä tilanteen kohteen että aiheuttajan kohdalla, millaisia jatkotoimenpiteitä tarvitaan.
- Kaikista toimenpiteistä ja keskusteluista pidetään kirjaa.

Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden seuranta ja jälkihoitoa jatketaan siihen saakka, kun tämä kokonaistilanne huomioiden nähdään tarpeelliseksi. Keskeisessä asemassa on kaikkien osapuolten hyvinvoinnin edistämisen ja ylläpitämisen hyväksi tehtävä työ.

4. Ennaltaehkäisevän työn sekä väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden käsittelyn eri tasot ja vaiheet

Ennaltaehkäisevä työ samoin kuin erilaisten väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden käsittely voi tapahtua yksilö-, ryhmä- tai koulutasolla. Seuraavassa luetellaan lähemmin eri tasoilla ja vaiheissa tehtävän työn keskeisiä elementtejä.

4.1 Koulun taso

Ennaltaehkäisevä työ

- myönteisen ilmapiirin ja turvallisen oppimisympäristön luominen
- keskusteluun ja asioiden esiin ottamiseen kannustaminen
- KiVa-koulu -tuntien, -materiaalin ja vastaavien hyödyntäminen
- kouluyhteisön jäsenten osallistuminen koulun toiminnan suunnitteluun
- yhteinen keskustelu koulun kasvatuskulttuurin keskeisistä elementeistä
- koulun yhteiset vanhempainillat
- tilanteiden seuraaminen ja valvonta
- oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laadittuun suunnitelmaan perehtyminen ja asiaa koskevan tietämyksen ylläpitäminen

Akuuttivaiheen työ

- puututaan välittömästi väkivalta-, kiusaamis- tai häirintätilanteeseen tilanteen edellyttämällä tavalla ja estetään tilanteen jatkuminen
- pyydetään apua lähellä olevilta ja muilta tarvittavilta tahoilta sekä tiedotetaan rehtoria
- työskennellään kaikkien kouluyhteisön jäsenten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi
- hyödynnetään KiVa-koulu- ja vastaavaa materiaalia
- hyödynnetään oppilashuoltoryhmän ja muiden tahojen asiantuntemusta
- rehtori sopii tilanteesta tiedottamisesta yhteistyössä kriisiryhmän, poliisin ja muiden tilanteessa mukana olevien viranomaisten kanssa

Pitkittyneissä tilanteissa tehtävä työ

- jatkuva työskentely tilanteen parantamiseksi eri tahojen yhteistyönä
- koko kouluyhteisön huomioiminen
- KiVa-koulu -tuntien, -materiaalin ja vastaavien hyödyntäminen
- eri tahojen yhteistyö
- tiedottaminen sivistysjohtajalle tilanteesta

Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden jälkihoito

- tapahtumien yhteinen käsittely
- yhteisistä käytännöistä keskustelu turvallisuuden luomiseksi ja ylläpitämiseksi
- KiVa-koulu -tuntien, -materiaalin ja vastaavien hyödyntäminen
- keskustelu koulun yhteisissä vanhempainilloissa
- tilanteen kehittymisen seurannan järjestäminen

4.2 Luokan/ryhmän taso

Ennaltaehkäisevä työ

- myönteisen ilmapiirin ja turvallisen oppimisympäristön luominen
- ryhmäyttäminen
- keskusteluun ja asioiden esiin ottamiseen kannustaminen
- KiVa-koulu -tuntien, -materiaalin ja vastaavien hyödyntäminen
- ryhmän jäsenten osallistuminen ryhmän toiminnan suunnitteluun
- luokan/ryhmän yhteiset vanhempainillat
- tilanteiden seuraaminen ja valvonta
- keskustelu ryhmässä oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditusta suunnitelmasta

Akuuttivaiheen työ

- puututaan välittömästi väkivalta-, kiusaamis- tai häirintätilanteeseen tilanteen edellyttämällä tavalla ja estetään tilanteen jatkuminen
- pyydetään apua lähellä olevilta ja muilta tarvittavilta tahoilta sekä tiedotetaan rehtoria
- työskennellään kaikkien ryhmän jäsenten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi
- hyödynnetään KiVa-koulu- ja vastaavaa materiaalia
- hyödynnetään tarvittaessa oppilashuoltoryhmän ja muiden tahojen asiantuntemusta
- luokanvalvoja tai luokan/ryhmän opettaja sopii tilanteesta tiedottamisesta yhteistyössä rehtorin ja muiden tilanteessa mahdollisesti mukana olevien viranomaisten kanssa

Pitkittyneissä tilanteissa tehtävä työ

- jatkuva työskentely tilanteen parantamiseksi eri tahojen yhteistyönä
- koko luokan/ryhmän huomioiminen
- KiVa-koulu -tuntien, -materiaalin ja vastaavien hyödyntäminen
- eri tahojen yhteistyö
- tiedottaminen rehtorille tilanteesta

Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden jälkihoito

- tapahtumien yhteinen käsittely
- yhteisistä käytännöistä keskustelu turvallisuuden luomiseksi ja ylläpitämiseksi
- KiVa-koulu -tuntien, -materiaalin ja vastaavien hyödyntäminen
- keskustelu luokan/ryhmän yhteisissä vanhempainilloissa
- tilanteen kehittymisen seurannan järjestäminen

4.3 Yksilön taso

Ennaltaehkäisevä työ

- myönteisten ja turvallisten ihmissuhteiden luominen
- keskusteluun ja asioiden esiin ottamiseen kannustaminen
- KiVa-koulu -tuntien, -materiaalin ja vastaavien hyödyntäminen
- oppilaan osallistuminen oman oppimisensa ja muun toimintansa suunnitteluun
- vanhempainkeskustelut oppilaan huoltajien kanssa
- tilanteiden seuraaminen ja valvonta
- keskustelu oppilaan ja huoltajien kanssa oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditusta suunnitelmasta

Akuuttivaiheen työ

- puututaan välittömästi väkivallalta-, kiusaamis- tai häirintätilanteeseen tilanteen edellyttämällä tavalla ja estetään tilanteen jatkuminen
- pyydetään tarvittaessa apua lähellä olevilta ja muilta tahoilta sekä tiedotetaan rehtoria tilanteen tätä edellyttäessä
- työskennellään sekä väkivallan, kiusaamisen tai häirinnän uhrin että tilanteen aiheuttaneen/aiheuttaneiden turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi
- hyödynnetään KiVa-koulu- ja vastaavaa materiaalia
- hyödynnetään tarvittaessa oppilashuoltoryhmän ja muiden tahojen asiantuntemusta
- luokanvalvoja tai luokan/ryhmän opettaja sopii tilanteesta tiedottamisesta yhteistyössä rehtorin ja muiden tilanteessa mahdollisesti mukana olevien viranomaisten kanssa

Pitkittyneissä tilanteissa tehtävä työ

- jatkuva työskentely tilanteen parantamiseksi eri tahojen yhteistyönä
- sekä väkivallan, kiusaamisen tai häirinnän kohteeksi joutuneen oppilaan että tilanteen aiheuttaneen oppilaan/oppilaiden tilanteiden kokonaisvaltainen huomioiminen

- KiVa-koulu -tuntien, -materiaalin ja vastaavien hyödyntäminen
- tiedottaminen rehtorille tilanteesta

Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden jälkihoito

- tapahtumien käsittely yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa
- yhteisistä käytännöistä keskustelu turvallisuuden luomiseksi ja ylläpitämiseksi
- KiVa-koulu -tuntien, -materiaalin ja vastaavien hyödyntäminen
- tilanteen kehittymisen seurannan järjestäminen

5. Yhteydenpito kotiin ja yhteistyö huoltajien kanssa

Oppilaita ja huoltajia ohjeistetaan ilmoittamaan väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ensisijaisesti omalle opettajalle. Ohjeistus koskee sekä tilanteiden kohteiksi joutuneita että näiden aiheuttajia.

Koulun taholta yhteyttä huoltajiin ottaa väkivaltatilanteissa koulun rehtori. Yhteydenotto tehdään ensisijaisesti puhelimitse, minkä lisäksi asiassa lähetetään Wilma-viesti.

Kiusaamis- ja häirintätilanteissa yhteyttä huoltajiin ottaa ensisijaisesti luokanopettaja, luokanvalvoja tai aineenopettaja, joka epäilee/havaitsee kiusaamista tai häirintää. Yhteyttä otetaan sekä tilanteen kohteeksi joutuneen oppilaan huoltajiin että tilanteen aiheuttaneen oppilaan huoltajiin. Tarvittaessa mukana ovat koulun asiantuntijaryhmä ja rehtori. Yhteydenotto tehdään ensisijaisesti puhelimitse, minkä lisäksi asiassa lähetetään Wilma-viesti.

Kaikkien väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden hoidossa edetään yhteistyössä huoltajien kanssa. Tilanteen kehittymisestä informoidaan huoltajia säännöllisesti, ja tarvittaessa järjestetään koululla tapaamisia osapuolten kesken. Kaikista toimenpiteistä ja käydyistä keskusteluista pidetään kirjaa.

6. Yhteistyö viranomaisten kanssa

Väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteiden hoitamisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä muiden viranomaisten, kuten sosiaalitoimen ja poliisin kanssa.

7. Suunnitelmasta tiedottaminen ja koulu yhteisön henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien sekä yhteistyökumppaneiden perehdyttäminen ohjeisiin

Oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditusta suunnitelmasta tiedotetaan koulu yhteisössä käytävällä keskustelulla sekä koulutuksen järjestäjän ja koulujen internet-sivuilla. Suunnitelmaan perehdytään lukuvuosittain.

8. Suunnitelman hyväksyminen, päivittäminen, toteutumisen seuranta sekä seurantaan liittyvä kirjaaminen ja arviointi

Oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laadittu suunnitelma hyväksytään Auran kunnan osalta sivistyslautakunnassa ja Pöytyän kunnan osalta koulutuslautakunnassa. Suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan. Suunnitelman toteutumista seurataan jatkuvana rehtorien ja opettajien toimesta, ja arvioidaan suunnitelman päivittämisen yhteydessä.